

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, hová a lap szellemi részét
illető közlemények czimzendők.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. v. 82 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona.
Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vásár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög czentimeternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők
és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt.
Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyilttéri czikkpek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Lássunk munkához!

A jelen magyar országgyűlés im-
már nemsokára bevégi a működését.
Pár hét múlva összeül a delegá-
ció, mely alatt a parlament szünetel.
A júniusi koronázási évfordulóján
még lesz ünnepi szerepe a parlament-
nek, de ezzel a további ülésezés be-
végződött.

A törvény szerint az országgyű-
lési ciklus tartalma öt év! Ez lejár
a következő év február havában.

De minden jel arra mutat, hogy
a végelgyengülésben szenvedő parla-
mentet már a nyáron feloszlatják s
augusztus vagy szeptember havában
választunk.

Az okok a következők:

Őszkor jön az új budget. De ezt
tekintve a jelen parlamenti zilált vi-
szonyokat, szó sincs, hogy az ország-
gyűlés időtartamáig letudnák tárgyalni.
Tehát a budget közepén kéne a ház-
zat feloszlatni. Az új választások után
előbb jönné a hosszú felirati vita, majd
csak azután a budget tárgyalásának
folytatása. Ez oly viasz helyzet, hogy
ilyesmi szinte lehetetlenség.

A közigazgatási kiegyezést a je-
len parlamenttel képtelen Bánffy át-
vinni, mivel a választások előestéjén,
a mameluk tábor sem mer nagyon
bécsieskedni. Es így hiába lenne a kér-
dés forcizrozása. Meg azután Ausztriá-
ban is őszkor lesznek az új választá-
sok, komoly tárgyalásokról ott sem le-
het egyelőre szó.

Es hogy a Bánffy kormány készül
is az új választás kiírására, minden jel
elárulja. Főispáni csere-berék vannak,
menesztve a nem erőszakos főispánok,
a választói névjegyzékeket pedig, fel-
tűnő gondozására méltatta a kormány.
A szabadelvű párt feltűnően szervez-
kedik a vidéken, mit nem tenne, ha
főispáni intések erre nem készítenék
őket.

Ideje tehát a függetlenségi párt-
nak is mozogni Erdélyben!... Ne le-
pessünk meg az események által. Bánffy
kijelentéseire ne adjunk semmit, hogy
idő előtte oszlatja fel a házat. Ezalatt
ő szervezeti pártját, míg mi készület-
lenül maradunk,

Az ezredéves ünnepségek jóformán
a megyék városokban lefolytak már,
most már kezdjük a szervezkedéshez.

Ne feledjük, hogy a kormánynak
annyi eszköz áll rendelkezésére jelöl-
teit győzelemre juttatni, hogy a készület-
lenül lévő ellenzéket el fog tiporni. Pár-
tunk csak úgy lesz képes megállni helyét
a hivatalos apparattal szem-
ben, ha minden képviselő kerületben
már jó eleve tömörülnek a választók.

Ez esetben nincs mit csüggednünk
képesek leszünk győzni, — csak akar-
nunk kell.

Az lehetetlen, hogy az ünneplő
ezer éves Magyarország polgárait ne
ragadna valami azon lelkesülségből, mely
a függetlenség eszméjével van össze-
kötve.

Az lehetetlen, hogy az ünneplő
ezer éves Magyarország polgárai bele-
nyugodhatnának a szégyenítő közös
vám-bankügybe.

S mert erről meg vagyunk győ-
ződve, azért hívjuk fel pártfeleinket a
gyors szervezkedésre. Szervezetlenség
nélkül a hatalom győzni fog a nemze-
tiségek segélyével.

A roppant nagy számú hivatal-
noki sereg, élén a főispáni basával,
képes lesz elnyomni a független pol-
gárokat, ha nem sietnek a szervezke-
déssel. A legelkeszebb csapat sem győz-
het, szigorú szervezés nélkül.

De ha még most sem mozog pár-
tunk Erdélyben, hát mikorra készül
ezt meg tenni?

Biztosra vehetjük, hogy az or-
szággyűlést mihamarabb feloszlatják.

A kormánynak érdekében áll a

titkolódzás, hogy kéz alatt szervezze
pártját.

Ujból is föl hívjuk tehát vidéki
elvtársainkat, kezdjék haladéktalanul
el a szervezkedést, nehogy a váratlan
meglepetések ériék, ezek meggyengítsék
erőnket, s általában készületlenül ta-
láljanak.

Politikai hir.

A delegátusok. Tegnap táviratilag je-
leztték, hogy a képviselőház tegnapi ülésén
megválasztották a delegáció tagjait. Mint
tudósítónk értesít a választás a következőkre
esett: Andrásy Tivadar, gróf Berzevich
Albert, Bolgár Ferencz. Dokus Ernő, Falk
Miksa, Fenyvessy Ferencz, Festetics Andor
gr. Fluger Károly, Franczsi Henrik, Gajári
Ödön, Gyurkovich György, Hegedűs Sándor,
Hieronymi Károly, Hodossy Imre, Jókai Mor,
Láng Lajos, Lukács Béla, Mohay Sándor,
Münih Aurél, Nákó K. gr. Nikolics Fedor,
br. Nyári B. br. Pavics Armin, Pulszky Á.,
Rakovszky Géza, Rohoney Gedeon, Szapáry
Gyula gr., Szerb György, Széll Kálmán, Tisza
Kálmán, Thoroczkay Miklós, gr., Tolnai Fe-
rencz, Teleky Sándor gr., Urányi Imre és
Zichy Jenő gróf.

Millenium a vidéken.

(Saját tudósítónktól.)

Segesváron.

máj. 14.

Ünnepünk a megállapított program-
szerint szépen folyt le. Semmi diszsonans
hang nem vegyült bele egy vonalon se. Az
oláhok tartozkodók voltak s a szászok is
megtudhattak volna nagyobb lelkesedést,
de ellentűntetés nem volt. Szombaton máj. 9-én
az összes iskolákban ünnepélyek tartattak,
melyeken mindentűn nagy közönség volt je-
len. Az ág. ev. gymnasium és az álla-
lemi iskola ünnepélyén a főispán Sándor
László ő méltósága is megjelent, nagy számú
tisztviselők kíséretében.

Vasárnap isteni tiszteletek tartattak a
r. kath. ág. ev. és ev. református valamint a
gör. keletiek templomában olyan sorrendben,
hogy a hatóságok mindeniken megjelenhe-
senek. Ez istentiszteletek mind nagyon látó-
gattak voltak s a tartott beszédek kifogás-
talan hazafias szelleműek. Este a város ki-
vált világítva s nagy közönség hullámzott az
utcazón.

Május 12-én volt a vármegye diszköz-
gyűlése. A vármegyeház díszes ülésterme
zsufoltság telve, a karzatán szép hölgykö-
zönség. Az ünnepi beszédet Somogyi István
alispán tartotta. A szépen előadott hazafias
beszéd nagy hatást tett a közönségre. Német
nyelven Roth Károly ügyvéd beszélt szintén
hatással. Elhatározták, hogy ő felségéhez
a vármegye hodoló feliratot küld. E felirat
díszesen kiállítva és egy értékes albumba
foglalva fel is olvastatták a gyűlésen.

Gyűlés után 160 disztértékű dísz ebéd
volt a Csillag vendéglő nagytermében. Hogy
milyen volt a hangulat mutatja az, hogy az
1 órákor megkezdődött ebéd, még 6 órákor
is folyt. Sándor László főispán hosszabb be-
szédben ő felségére írtette az első poharat.
Kedves István a házára, Somogyi István a
vármegyére mondták sikerült felköszöntőket
Eitel szentanyótkai lelkész Sándor László
főispánt éltette, ezután megindult a köszöntő
áradat úgy, hogy nem akart véget érni.

Este a városház nagytermében előadás
volt a már közölt programmal s azután a
Csillag vendéglőben táncmulatság. A magas
színpalon álló előadás igen szépen sikerült
valamint a táncmulatság is, mely a reggeli
órákig tartott. Ennek az estélynek — me-
lyet Kedves István pénzügyigazgató, — mint
a kaszinó igazgatója, fíradhatatlan buzgó-
sággal oly szépen rendezett, — tiszta jöve-
delme, az 50 krosz belépő jegyek mellett is
felül van a 100 ftrón s ezáltal az, hogy a
helyi állami iskolánál, ebből egy milleniumi
alapítványt tegyen a magyar kaszinó.

s. e.

Bánfi-Hunyadon.

— máj. 12.

A bánffy-hunyadi m. k. állami polgári
fiu- felső leány- és elemi iskolák egyesített
ezredéves ünnepélye szép és czélja az, hogy a
közönség jelenlétében, lelkes hangulatban tar-
tatott meg.

Az ünnepély délelőtt 8 órákor háláad
ünnepélyes isteni tisztelettel vette kezdetét az
ev. ref. templomban.

Impozáns látványt nyújtott a mintegy
700 főre menő és nemzeti szalagokkal és al-
kalmi jelvényekkel, lobogók alatt felvonult a
gyermekesereg.

A templomban a háláadó isteni tiszte-
letet Ignác Károly pap tartotta, az ő ismert,
eszmékben gazdag szónoklatával.

A háláadó isteni tisztelet végeztével, az
iskola udvarára visszamenve, kezdetét vette a
tulajdonképeni iskolai ünnepély.

Gazdag 28 pontból álló program min-
den egyes pontja kitűnően sikerült, s a leg-
gondosabb rendezésről tett tanúságot.

A zöld galyak, virágok s lobogókkal
szépen feldíszített iskola udvarán, három eze-
ret meghaladó nagy közönség érdeklődése
mellett d. e. 1/10 órákor Kőlcsey Hymnusa-
val vette kezdetét az ünnepély, melyet a pol-
gári fiu és felső leányiskolák énekkara Besz-
terczey György, áll. leányi. tanító vezetése
alatt nagy hatást kelte elnekeltek.

Az ünnepi megnyitó beszédet Koleszár
igazgató tartotta, ki igen röviden, de lelke-
sen, elmondta az ünnepély célját, okát s pár
szóval vázolta annak magasztos voltát és nagy-
szerűségét.

Ezután a tanulók végeztek el sikerül-
ten feladatukat.

Héderfáján.

— május 18.

Magyarország ezer éves fennállásának
emlékét méltóan ünnepelte meg e hó 9-én a
héderfái áll. el. iskola tanító-testülete.

Reggel 8 órákor az állami iskola ösz-
szes növendékei tanítójuk vezetésével, mel-
lőkön nemzeti jelvényekkel az iskola zászló-
ja alatt az ev. ref. templomba vonultak.

Jelen volt ott vallás és rang különbség
nélkül mindenki. Ez alkalommal, jelenleg
beszolgáló lelkész tiszteletes Csejdi Jenő
mondott nagyszerű hazafias beszédet, mely
egyike volt a legjobb beszédeknek.

Isteni tisztelet után 9 órákor az isko-
lák növendékei és a közönség az iskola
udvarára vonult, hol az előre elkészített he-
lyet elfoglalva kezdetét vette az iskolai ün-
nepély.

Tókos Izsák áll. isk. igazgató az ün-
nepeséget a gyermekek és közönséghez inté-
zett szavakban — fejtgetve az ünnepség
cél-, ok- és magasztosságot, — megnyitotta.

Ezután a tanulók szavaltak és éne-
keltek.

Délután az iskola és község saját zász-
lójuk alatt egyttessen a vidéki vendégekkel
ének és zene szó mellett a helybeli udvari
kertbe vonultak ki, hová később a szász-
bonyhai intelligencia egy része is, lelkes fo-
gadattal közölt szintén megérkezett, együtt
akarván a helybeli intelligenciával tölteni ez
öröm napot.

A növendékek s ifjuság táncz, játék és
ének szóval igyekeztek a boros asztaloknál
vigadó vegyes közönség kedélyét villanyozni.
Természetesen a pohárköszöntők sem hiá-
nyoztak. Este pedig az ezernél nagyobb szá-
mú ünnepi közönség zászlók alatt s zene-
szó mellett a legszebb rendben szétozlott.

Gyerő-Vásárhelyen.

Május, 11-én.

E hó 9-én folyt le az iskola tágas
kertjében a milleniumi emléktűnnp. Tem-
plomozással vette kezdetét. A program 17
pontból állott s mindenike fényesen sikerült.
Legmeghatóbb volt a gyermekek fogadalma
a zászló alatt.

Ugy a tanulók, mint a község örömrá-
ban uszott e napon, mely a délutáni ünnep-
en nyilvánult. Ez ünnepélyről egy szűlő sem
hiányzott. Ételét italt ki-ki maga hozott s a
jókévd magasztát bizonyítja: nem sok oly
örög s oly gyermek ki ne tánczolt volna.

Éljen a haza, éljen a nemzet, éljen a
király, hangzott mindenfelől.

Es ez jól van így! Egy annyira izolált
viszonyok közt levő községben meg kell mu-
tatni, áll magyar!

A rendezésben a tanerők nagy buzgal-
mat fejtettek ki, leljk a nyilvános ünnepé-
lyes örömben jutalmukat.

Martinuzzi.

Irta: Krenner Miklós.

Az államférfiakat az utókor sokféleké-
pen itéli meg. Az idő nem mindig szokott
igazságos ítéletet elvonni. A csalhatatlanság
tulajdonságával senki sincsen megálva s nem
csupán a kortársakat, de a letűnt idők sze-
replőit is egyéni benyomásaink után ítéljük
meg. A történelemnek nagyszámú vannak
hímnemű hamupipókái, kiket egy-egy ellen-
ségei krónikásuk évszázadokra el-ud homá-
lyosítanak. Ezeknek a modern történetírás sem
tud mindig igazságot tenni; a bölcselmi fel-
fogás, a subjektív hangulat az új idők törté-
netírásának divatja s a szellemességre törek-
vés pedig sokszor háttérbe tolja az elfogya-
latlan kritikát. Irjúk a történelmi hazugsá-
got, de csak ott, ahol a legendás idők a leg-
tarkább elméletekre csábítanak. A biztosnak
és világosnak elfogadott események lánczola-
tából nem merjük a hazugságokat kitépni.
Meghagyjuk az uja b b korban a régi fel-

fogást s csak a régi korban keresünk új
igazságot.

Az ujkornak számos alakját nagyon ér-
dentelentl izezi a dicsőség. Egyszerűen csak
azért, mert nem merjük babérleveleiket meg-
rázni. Es sok érdemes munkás alakját borítja
még most is sár és piszok, egyszerűen csak
azért, mert ehhez a patinához keztyűs kézzel
sem enged az illeten közelíteni. — A nagy
államférfiak ártatlanul beszennyezett alakjá-
nak mosdatásától elijed a tudós és közönség,
mert azt hiszi, — mert a buzgalmon örökök
megérzik a dészsa illata. Nem szereti, ha
az emlékeztében emberként élő alakot
ördögnek mutatjuk be és semmiképen nem
örül, ha a köztudatban állatként élő alak-
ban észrevesszük az igazi embert. Pedig az ördög-
göt embernek hinni ott, ahol igazán csak ördög
van jelen, történelmi hazugság; s az embert
nem ismerni el ott, ahol az állatról nem,
csak az emberről lehet szó, szintén történelmi
hazugság. Már pedig a történelmi hazugsá-
gokat a köztudatból egyformán kell ki akol-
bolítani.

Martinuzzi György is csak érdemetlen,
szörny alakja sokak rémképzetének és gyenge
ismeretének, a kik nem tudnak egyénisége-
nek belsejébe pillantani. Kora véteit csak ő
benne itéli el. — Egyéniségének jelességeit
csak ő benne nem ismerik el. Milyen fonák-
ság: hány embernek szoktak jeles hírt köl-
teni, jöllehet e jelességek csak a kor általá-
nos tulajdonságai és hány embernek nem szok-
ták elítélni hibáit, melyek csak az ő saját kő-
lönleges tulajdonságai és az általánosságokhoz
azoknak semmi köztük?

Pedig, pedig Martinuzzi Györgyért nin-
csen miért szégyenkezünk. Dicsőségünk ő,
a milyen kevés van. Kár lett volna, ha őt nem
kaptuk volna nagyjaink sorába. Ez így van.
Hiába szelmalmoskodnak azok, akik az ellen-
kezőt hirdetik: hogy jobb lett volna, ha nem
lett volna. Mintha bizony nagy államférfiak-
ban olyan nagyon gazdagok lennénk. Jelle-
mes emberekben, karakterekben volt részünk,
ez bizonyos. De okos emberekben már nem
annyira, és ez is bizonyos. Az ősi virtusz szé-
pen beillt a szántóföldek barázdái közé és
jól beillt a halál, a csatamezők barázdái közé
is. Ezer éven keresztül mindig jól tudtunk
beszélni és szavalni. De a pusztákat nem igen
tudtuk megtartani. — A szót ritkán követe-
selekvés. S épen azért, ha néha a történe-
lemnek lepihant százaiban egy-egy okos
emberünk akad, kibán talán kevés az ősi vir-
tus, ki a diplomáciával és furlangossággal
tovább látott, mint a nyíltság és egyenesség
tekintete, hát az azért még nem kiveri való
istentelen cédá. Hát olyan nagy bűn az jól
látni annyi rövidlátó között, hát hazaárulás
az, ha valaki az egyenestől félrebeszli, hogy
megtartsa a pusztákat és lilomokat, meg-
tartsa a gazdákunk és gyermekeknek, a mun-
kásoknak és költőknek? Hát vétek ez? Hát
bűn ez? Mintha bizony minden embernek
csak országuton szabadna járni, de töretlen
utra nem szabadna kicsapni! Mintha bizony
minden embernek csak a jónak szabadna
lenni és okosnak s o h a!

... Martinuzzinak csak az volt a hi-
bája, hogy nem volt egészen jó, midőn a
kora egészen rossz volt. Nem volt olyan
k a b a, mint az egyvívúasok legfőbbben. Nem
volt egyenes, midőn a nyíltság harakiri lett
volna. Nem volt meg benne az ősi egyéni-
ség, melyben több a költsézet, mint az okos-
ság. Ez az okosság az ő jellemző vonása, mely
a szívre nem igen hallgatott. Nem volt nagy
s z i v, de nagy é s z volt. Vérérdényeiben
is agyvérzőnek kellett folyania, mert a szenvedé-
lyei is csupa okosságokban nyilvánultak. Ha
szíve nem is dobogott, azért az agya nem-
csak gondolkozott, de dobogott is. Neki is
volt egy nagy ideálja, Magyarország integ-
ritása, ezért dobogott, nem a szíve, hanem
az esze. Mert ő ezt az ideált nem őltoz-
tette, a költsézet napugaraiba, hanem vé-
nek és husnak látta. S ha nem is tudta vég-
rehajtani, azért munkája nem meddő, mint azé,
a ki a lombikban akar húst és vért, akarja
a homonunkulust előállítani. Nem ő rajta mult
az ige testté nem válassa: miért nem jöttek
utána is Martinuzzik? ..

Az államférfiakat nem szabad úgy meg-
itélnünk, mint a hétköznapi embereket. Azok
hatásuk nagysága szerint mérjük meg,
a hétköznapi embereket a hatás felhasználá-
sága szerint. Az államférfiakban soha sem sza-
bad egyedül csak a férfiu néznetünk, hanem az
államot is szemügyre kell vennünk. Ha va-
laki nem is nagy férfi, azért lehet
n a g y á l l a m f é r f i u. A hatás az ered-
mény az első feltétel, az eszköz csak másod-
sorban számít. A jót még az ördög kezéből
is el kell fogadnunk, mondotta Kossuth, nem
is olyan régen. A jó eredmény minden kor-
ban egyformán követelt és szükséges: épen
azért az első feltétel, de minden kornak más
és más az eszköze: épen azért csak másod-
dik helyen jó tekintetbe. Az államférfiúnak
a kora emberének kell lenni, ő vezet a kortár-
sakat: yak vezet meg a világlatant is. Legyen
az államférfiu épen olyan jó, mint a kora,
és ha szükséges, legyen épen olyan rossz is,
ha csak úgy lehet a hatalom kezében. Ha
jobb a koránál és mégis megmarad a hatalom
kormányánál, ez különös érdeme és dicsősége,

mint az Martinuzzinak is. Legyen azért is csak
korának az embere, a miben soha sincsen
semmi lealázó. — Hiszen a közszellemet
nem csinálják, az születik. Ha bele fujsz
a levegőbe, azért abból még nem lesz vihar, s
ha megvan a vihar, azt szépszeméiddel nem
fogod visszaparancsolni. Ha egy eszmét meg-
penditsz, az még nem közszellem. A közszel-
lem teremti azt, a ki neki hangot ad. A
vallás szerint is nem az emberek csinálták az
istent, hanem isten gyurta össze az embert,
s bizony, bizony a kor szűli az embereket s
nem az ember a korokat.

Azért csak az az igazi államférfiu, a ki
korának ad hangot és a ki aktualis. A ki
nem időszerti, az nem igazi államférfiu. Az
lehet nagy szónok, lehet nagy költő, lehet
nagy tudós, lehet nagy bölcsész, csak állam-
férfiu nem. Az elrothadt eszmékről is lehet
szép szónokokat mondani, szép poémát köl-
teni, szép értekezést megírni, de az életbe át-
vinni azt nem, lehet. Proféta lélek a jövőnek
is adhat hangot, de a jövő zenéje, nem a jelen
zenéje. Az államférfiu nem bolyonghat sem
a letűnt idők sirhalmai között, sem a jövő
ábrándjaiban nem élhet kizárólag. A multon
kell neki a jelent felépíteni a jövő számára.
Ne legyen se maradi, se radikális, de legyen
józan, legyen haladó és legyen aktualis.

Martinuzzi igazi eszménye az ilyen ál-
lamférfiúnak. Nem poetikus, csak — józan,
jobb ugyan, mint a kora, de azért aktualis
tudott maradni és így igazán államférfiu.
Talan nem tulajdonságom nagy jellem, de iga-
zán nagy államférfiu. Korának a legtöbb dol-
logban valódi tükré. Az ő idejének hullámzá-
sa meglátszik politikájának hullámzásán is. A
hánykodó, meg nem állapodó jogéletben, al-
kotmányi filozófiában ő is, hol alkotmányos,
hol autokrata, hol hallgat az országgyűlésre,
hol megérti a széki szabadságot. De voltak
azért az ő lelkének olyan gondolatai is, me-
lyekkel túlnőtt korának felfogásán. Élete al-
konyán arra kérte Ferdinándot, hogy vegye
le az ígát a parasztság nyakáról. Pedig csak
néhány évvel ezelőtt irta meg Verboözy
a nemesség aranykönyvét. A békétárgyalások
során felvetette azt a követelést, hogy Fer-
dinándot s a béke megtartásának biztosítá-
sára két fejedelem kezeskedjék. Ime az a hi-
res békevaltó girálási rendszer, a melyet
Rákóczy Ferencnek úgy felvirágoztattak! Ez
is a kor előtt való száguldas volt, ez is a
jövő zenéjének egy méltu és a jelenbe előre
vetett akkordja. De ezeknek a nagy és me-
galvalthatatlan ábrándoknak nem rendelte
álgörös macacsságból az ő igazi nagy cél-
ját, Valóban a multon építette fel a jelent
a jövő számára, és nem akarta a jelent akár
a mult reminiszcenciával, akár a jövő vi-
zióival lehetetlenné tenni. A mult Magyar-
országból egységből a jelenben annyit akart
megőrizni, a mennyit csak lehetett, hogy a
jövő ujból is létrehozhasa az egységet. Ma-
gyarország egységének gondolata akkor csak
a multból, sirjából visszajáró kísértet volt.
Ezt a kísértetet akarta ő a jelenben a sir-
jába vissza nem ereszteni, s két kézzel is be-
lefogódzott fehér leplebe, hogy azután a jövő
ebből a kísértetből újra élőt, elevenet esi-
máljunk. Lám, lám az ő politikájának kalapja
még sem állott egészen csurgóra.

Es mégis rossz papnak mondják VI. Sándor
papa századában, és istentelen politikuskak ne-
vezik, Macchiavelli korában. Lássuk csak. Sa-
vonarola, Firenzez lángeszű papja, de meg-
hibbant politikus azzal tetőzte be munká-
ját, hogy Krisztust az égi királyt, Firencez kirá-
lyává, földi fejedelemmé kiálltatta ki. Martinuzzi
a pálos szerzetes, istennek szolgája, a földi
politikának és hazának lett szolgája — mi-
nisztere. Savonarola meghalt alkotásának romjai
alatt, földi és égi királyért egy személyben
Krisztusért halt meg. Martinuzzi alkotása és
műve továbbra is fönmaradt s midőn elérte
azt a mátrir halálát, mely után élte őszén
vágyódott, pénzszomjának és ellenségeinek lett
áldoztatvá.

Melyik élt inkább a földön? Melyik használt
többet? Bizonyára Martinuzzi, ki csak a ha-
lál szépségét irigylhetette Savonarolától.

Politikai s z é l k a s n a k mondjátok.
Jó, legyen szélkakas. Hát nem jobb-e ha va-
laki szélkakas, fordul egyet kettőt, de helyét
nem hagyja el soha, mintha a levegőbe szort
pille lenne, mely nem forog, nem okoskodik,
hanem a szél egyeztetlen a semmiségbe fuja?
Es nem-e nagy, szilárd épületek tetején szo-
kott-e a szélkakas lenni? Romok felett nem
láttam soha.

Es ez a szélkakas nemcsak a XVI. szá-
zadnak, a magyar politikai reneszánsznak
volt legragyogóbb bolygója. A magyar
államférfiak sorában ő egyesítette a politikai
tulajdonságokat a legharmopikusabb egysé-
gben. Szónok volt a javából. Ő is élvezte a szó-
noki hatás meztét nem egyszer; hiszen a
nagy beszéd a politika szerelmei esője. Nagy
financióz volt, kinek híre az anyagi virágzás
tetőpontjára emelt zárda falai közül királyi
fülbé jutott, s kinek hatalma később is ara-
nyokból kirakott uton törtétt elzárja felé.
Nagy diplomata volt, a ki az ellene szőtt
hálókat mindig kitudta kerdülni, de ellensé-
geit a maga szötsésében mindig megfogta.
S a bomlodozó állambéletben is jobban eltu-
dott igazodni, mint akárhány államfilozóf, s

midőn az egységes magyar államot bukni látta, a magyar géniuszunk magtárt alapított — az erdélyi fejedelemséget.

S a részletek a mely belátás mily erejével fűzettek össze. A Mátyás korában csak hosszú falakban csoszogó diplomáciának szárnyas, merkurilábaként adott. Nyugodt, ábrándoktól ment észszel vivisekciót végzett a nemzeti királyság eszméjén, hogy csakhamar belássa: nem a magyar királyság formája az első dolog, hanem ennek a királyságnak megtartása és egysége, és ennek elérésében nem az eszközök megválogatása, hanem a végső cél a fődolog és a politikai morál olyan, mint a térkép meridiánja — csak p a p i r o n létezik. Mert jaj annak, ki a szerződéses ígéretekre és nem a faktumokra épít a XVI. században.

(Vége köv.)

Gr. Lázár István beszéde.

Tartotta Kolozs megye milleniumi diszkögyűlésén.

(Folytatás.)

Az Anjouhaz trónra lépésével Magyarország a trón iránti küzdelem először zavarája a közökét míg Apór vajda hatalmaskodási fékezéseivel Róbert Károly és utódai uralkodása alatt a vármegyei szervezet életképessége a helyhatóságoknak a törvényhozásban való részvétele, a választott tisztviselőkkel való igazságszolgáltatás és közigazgatás által mindinkább erősödik. E korszakot a városok fejlődése jellemzi. Már Róbert Károly 1316-ban Kolozsvárt, mint Kolozsvármegye központját az erdélyi püspöktől elvonva kiváltságait biztosítja és kedvezményekben részesített telepítvényekkel Kolozsvár és környékét is mint hazánkat benépesítve Kolozsvárt mintegy újja alakítja. E telepítést azonban megtörté már II. Géza telepítése ki a folytonos háborúszakok és belvillongások által megfogyott magyar nép erősítésére a szászokat hozatta be innen Szász János, Szász Lona Tekel: vidéki és több e megyei szász falunak eredete 1331-ben Julius 3-án pedig K. K. Visegrádon kelt parancs levelében pedig Kolozsvárt a nádori vajdai és megyei pánai hatóságok alól kivéve a király által kinevezett külön ispán és főbíró alá helyezi.

A városoknak biztosított e kedvezmények között, az utván mentesség és szabad kereskedelem a vidéki polgárokat gyakran panaszra bírta, azonban Kolozsvármegye polgárai is 1361-ben hiában panaszkodnak Dénes vajda előtt, hogy a bonczhidai, körösfői, bácsi, bánffy-hunyadi vámon Kolozsvár polgárai is vámmotassanak. A kedvezmények fenntartását I. Lipót is elrendeli, sőt 1377-ben Sebesvár parancsnoka Sophornik egyenes parancsot nyer, hogy a bánffy-hunyadi vámnál Kolozsvár lakosságát szabadságában biztosítsa. 1405-ben Zsigmond király pedig az iránt ad ki Kolozsvármegye főispánjához jogában szabadságaiában védelmezni kötelességének ismerje.

1430-ban ismét kedvezményt ad, mert a Kolozsvár erdei őrzetése alapított Felek falut Kolozsvárnak adományozza felmentvén e községet a juh őtvened adótól és attól, hogy a király és királyné átutazásakor ebédet adjanak.

1433-ban Kolozsvármegye területét néplázadás dúlja, Nagy Antal nép király oly ellentállást fejt ki, hogy csak Magyarországból érkezett segélynyújtó sikerült a lázadókat Kolozsvárról kiszorítva, Kolozsmonostor mellett nyílt harcra kénytelen, hol Nagy Antal népkirály elesik, a lázadók pedig a vajdai sereg által szét őrözték. Az így helyreállított nyugalom azonban nem sokáig élvezhette Hazánk, mert a tatár pusztítás ismét kezdetét vette.

A Hunyadiak kora egy Magyar országra mint vármegyékre is áldást hozó volt, e korszakbeli adatok hazánkat az önkormányzás, a politikai és polgári szabadság, a társadalmi jólét és műveltség emelkedő fokán mutatják.

És hogy ennek dacára a Mátyás király alkotmány ellenesen kiadott pénzügyi intézkedései a főurak lázadását intézte elő, bárha szomorító jelenet, — de a magyar nemzet alkotmányos érzetének erős tanu jelle.

Veress Benedek fransói birtokos vezérlete alatt Zsuzi Mihály (Zsuzi-vistai, kályán-szarmazásu birtokos, Gerendi Mihály szopor, ör. köblösi. pénteki birtokos kolozs megyei nagy birtokos főurak és többek egész forradalom szerű szervezésről gondoskodtak. Mátyás király e lázadás hírével vévén, személyesen siet Tordára, hogy a lázadókat leverve; Kolozsvármegyé is nemzeti szabadságtól megfosztja, azonban 1467 október 3-án kolt-parancs levelében azon feltétellel, hogy jövődében ily hűtlenségbe ne keveredjenek s a királyi jogbágyoktól vámi helyeiken számot ne vegyenek, megkegyelmeztet.

Mátyás király 1464 február 12-én Zobi Péternek hűségéért Paszmos, Erked és Tekét 1470-ben Kolozsvár városának Kolozst birtokai és pusztáival, 1478 okt. 27-én pedig Kolozsvárt történt szerencsés születése emlékéül Fejérdet adományozás, ugy, hogy a Fejérd község adója Kolozsvár adójába számítsassék.

Meg kell említenem vármegyéinket is érdeklő; Mátyás királyt jellemző, következő történetet (Heltai Gáspár, Cronica a magyarok dolgairol* című művében) Mátyás király hadseregével Erdélybejövén Bánffy-Hunyadon seregétől titkon eltávozott és paraszt köntösben Kolozsvára jó, hol a város bírja a szegényebb sorsu nép között Mátyást királyt is, durva módon kényszeríti a hordásra Mátyás király munkáját névét 3 hasábra feljegyezve Gyula várába seregéhez visszatér, honnan harmadnapra Kolozsvárt a város-bíró jogtalan eljárásért, felelősségre vonva érdemelt büntetéssel sújtja.

Mátyás király után II. Ulászló lépén trónra a trónkövetelőkkel való viszálykodás árán 1491-ben Miksa császárral gyermekeiknek egy más országban esetleg következzése iránt családi szerződést a két önálló souverain hatalom egy személyben leendő egyesülésének alapját megvetette.

1506-ban pedig Ulászló király Kolozsvármegye főispánja, alispánja és összes szolgabíráihoz intézett parancs levelében megtagadja, hogy Eslek királyi birtok és mint ilyen Kolozsvár bíróság alá tartozik, ne merjenek tehát Felek lakosságának ügyében avatkozni.

Majd a törökök csatározása és a belvillongások (Dózsa lázadás) elnyomása után Zápolya János vajda Erdély erősítésére Kolozsvárt tertományi gyűlés és vajdai hadsereg állomásozása főhelyévé tette, miben Erdély egykori külön állásának magva volt elvetve.

1520-ik évi augusztus 29-ik a mohácsi vész gyásznapja zárta be, anélkül, hogy a magyar nemzet újabb korszakával a pusztító viharkedvezőbb napok követték volna, mert a törökök nagymérvű pusztításai mellett a Ferdinánd és Zápolya közötti trónviszálykodás 1528-ban Magyarországot Ferdinánd és Zápolya között szétdarabolja. Zápolya az ugynevezett Pártumban sem uralkodik nyugodtan, mert 1540-ben Balassa és Majláth vajdák lázadását szervezvé ez év tavaszán szekérral indul Erdélybe április 18-án ér Gyulába, hol Verbőczy kancellár Petrovics vezér és Veráncs püspök fogadják, itt már veszi azan hírt, hogy a lázadók várai nagyobb része feladva és hogy közbüztük az erős Almás várát is Zsombori Mihály faladta, mielőtt a lázadás teljesen elnyomva lett János király Gyula-Pehérvárt hirtelen meghalt és a lázadó vezérek Ferdinándhoz csatlakoznak, azonban Izabella Solymán segélyével királynak ismertetik el, de a viszálykodások kiegyenlítésére 1550-ben ünnemtagadással bár, a trón iránti jogáról lemond és Kolozsvárt a koronát jelvényeivel együtt a főúri templomban tett hűség eskü mellett I. Ferdinánd leánya Jehanávali eljegyzését a kolozsmonostori apátságban nagy ünnepességek között tartja meg és Izabellával még e hó elején Kalota szent Királyon át, hol kíséretéből meghatva vesz bucsut eltávozik Erdélyből.

Erdély azonban I. Ferdinánd alatt a törökök eszmémetek által nyugtaltatva 1556-ban Izabellát visszahajja és így János Zsigmond is, mintválasztott király Erdély urává lesz.

Izabella trónra jutása után csakhamar Bebek magyar főúr a kormányosság mellett Gyula várát és Kolozsmonostort az apátság faluival együtt követte, mit nem nyervén meg dühében a parthoz folyamodott segélyért azonban Bebek áskálódással, ha zavart, okoztak is eredményre nem vezettek, mit maga is belátva Almás várába visszavonul és Isabella bucsúját kéri.

Majd János Zsigmond Ferdinánddal folytatott küzdelmeiben 1562-ben az átpártolt Balassa csapatai előnyomultak, mert János Zsigmond Kolozsmonostoron betegesen fektött, de a szegedcsapatok nem sokára Balassáékát béke alkudozása kényszerítették, azonban Balassa fondorkodásai a két magyar királyt 1565-ben ismét háborúba keveré, Miksa hadai előnyomulván János Zsigmond 1565 márciusában Gyulából küldött követekkel béke alkudozásukat kezd, mi eredménytelen maradván a tovább folytatandó csatározások és a porlyal való tárgyalás céljából 1575 október 9-én Kolozsmonostora országgyűlést hívott egybe.

Az így megnyert Solimán, majd halála után Selim segélyével folyt a hadakozás, azonban János Zsigmond betegeskedvén Kasáról visszafordul és békealkudozás kezd, 1567. május 28-án pedig országgyűlést hol hirdet, a 99 denáros portai adó felhajtására nyer felhatalmást. A békealkudozás 1570-ben a királyi címzről való lemondással végződik, minek következtében alig kerülhetett volna ki a törökkel háborút, ha attól őt 1571 tavaszán történt halála meg nem menti.

Ezen átmeneti korszak Erdély különválása által Erdély állami, közjogi és műveltségi viszonyaira átalakítóg hatott, jellemzi az adó ügy, katonaság és törvényhozás reformálása, a hit újítási eszmék feltartóztatlan terjedése. A folytonos villongások, létérzési küzdelem a már fejlődő autonómiát izmosítva a törvényhatóságok közjogi szereplését mind inkább előtérbe juttatja.

Csak röviden felemlitem, hogy az 1564 jan. 4 tordai országgyűlés, mind a lutheránus mind a kalvinisták teljes vallás szabadságát kimondotta.

Az 1571 január 6 székelyvásárhelyi országgyűlés pedig az unitárius vallás szabad gyakorlatát törvénybe iktatja, kimondván hogy „Az Isten igéje mindenütt szabadon prédikáltsassék”.

A kolozsmonostori levéltárra vonatkozólag szintén érdekes intézkedéseket találunk e korszakban:

1556 decembri kolozsvári országgyűlés a levéltárba világig örök alkalmazását rendeli el.

1560 március 10-én nagyenyedi országgyűlés a levéltár kezelésére levéltárnok kinevezését rendeli.

1563 június 6-án tordai országgyűlés a kolozsmonostori káptalan levéltári ügyeit rendezvén Literáti János kolozs megyei jegyző bizza meg a levéltárnoksággal, utasítván, hogy az első székülésen a levéltárnoki esküt letegye.

Egyidőtleg kimondja, hogy a levelek kikeresésénél egy kolozsvári esküdt segédkezik ki ezért 50 denárt kap.

Azt hiszem, hogy te nem fogsz mindig velünk lakni.

— Ej haj! Ugy látszik hogy igen! Gyula szomoruan nézett rá.

— Letti, te jól tudod, hogy az nem az én hibám. Köszönhetem Vilmosnak és Ednának a mit tegnap neked mondtam és megkérdezhetem a véleményüket?

— Tegyed, ha neked úgy tetszik, de én senki véleményére nem adok semmit.

— Én azt mondtam és azt mondom most is, hogy ötszáz font évi jövedelem szegénység — valóságos szegénység.

— Nézz Ednára, az én biztos tudomásom szerint fél év óta nem volt egy új ruhája.

— Mert nem volt szüksége rá, mondá Edna élénken. — De Gyula, halljuk az újságodat!

— Feleltem Marchmont ur a fizetésedet?

— Nekem azt mondta, hogy azt fogja tenni — mert oly ügyes vagy — oly jól tudod magad az üzletben alkalmazni, hol bizonyosan szép haladást fogsz tenni.

Gyula csüggetegen rázta a fejét.

— Marchmont ur azt gondolja de Letti nem tart vele.

— Ő még ötszáz font évi jövedelemmel sem akarja magát rám bízni.

— Nem én, mondá Letti szép ajkait durcásan felbiggyesztve, beszélhetek nekem és prédikálhatok mindnyájan a mennyit tessz, de én bizony a szegénységet soha sem fogom helyeselni és ezer font évi jövedelem alól minden csak szegénység vagy cifra nyomorúság.

— Ugy hát akár most mindjárt elváltunk; kiáltá Gyula, indulatosan.

— Letti félbe hagyta a varrást és szelid mosollyal nézett rá.

Érdekes e gyűlés azon határozata is, melyben kimondja, hogy atransmissionális levelekért (perék felebezése) a főispán nem vehet díjjakat, csak a jegyző kap fáradsága fejében minden levélért 1 forintot.

1565 január 22. kolozsvári országgyűlés kimondja, hogy a kolozsvármegyei levéltárból levelek, kiváltságok, regestrumok vitessenek és a fehérvári levéltárba.

1570 május 22. tordai országgyűlés elrendeli, hogy a kolozsvármegyei konventre örök nevezetessének ki.

(Folyt. köv.)

Haldokló főherceg.

Budapest, máj. 18.

Bécsből aggasztó hírek érkeztek ide a mai nap folyamán.

Károly Lajos főherceget a király testvéröccsét ma d. e. ellátták a halotti szentségekkel.

Az értesítés szerint közvetlen veszély nincs, de mert most már közel három hete annak, hogy a beteg állapotában az aggasztó tünetek mind rövidebb időközben ismétlődtek és mert épp az utolsó napokban konstataáltak az orvosok, hogy lappangó tifusz lehet a baj, melyet a kir. főherceg alighanem a legutóbbi keleti utazása alatt szerzett, a katasztrófának a bekövetkezése minden pillanatban várható.

Tény az, hogy a kir. herceg alig aludt valamit hetek óta. Laza csak ritkán szünetelt, a táplálkozás hiányos, erői igen megfogytak. A halotti szentségek felvételét a kir. herceg maga kívánta, mert érezte, hogy szíve igen gyöngéden működik. A kir. herceg 63 éves és így az aggodalom, melyely állapotának fázisait lásk, teljesen indokolt.

A kir. herceg állapota, mint újabb távirataink jelentik, egyre rosszabbra fordul. Ez okból Viktor Lajos kir. hercegnek Moszkvába való elutazása is kétségessé vált.

Ferenecz Ferdinánd kir. herceget, a prezu mptiv trónörököszt minden órában várják. A haldokló kir. herceg környezetében nagy a levertség, mert majdnem biztosra vehető, hogy a katasztrófa még a mai nap folyamán bekövetkezik.

Lapunk zártkörűen vesszük a távirati értesítést, hogy a főherceg az éjjel meghalt.

MINDENFELE.

Kolozsvár, május 19.

A magyar király, a magyar ország koronás királyát ismét sulyos csapás érte. Testvér öccse, Károly Lajos főherceg, a magyar trón örököse Bécsben az éjjel meghalt. A főherceg három hét óta volt beteg, de baja egyáltalán nem látszott veszedelmes jellegűnek s csak a legutóbbi napon fordult válságosra a beteg állapota. A király, ki vasárnap este utazott el Budapestről még életben találhatta akkor már nagy beteg testvér öccsét. A halálhír bizonyára fájdalmas és nagy részvétet fog kelteni országsszerte Magyarország minden igaz fiánál, s minden igaz ma-

gyar szív őszinte részt vesz a szerezett királyt mélyen érintő nagy fájdalomban. Az Ég kegyelme adjon erőt a szeretett, jó királynak ez újabb csapás elviselésére! A magyar trónörökösének emléke legyen áldott!

— Gyász a főhercegeért. Kolozsvár város főispánja ma reggel hivatalos uton kapott távirati tudósítást arról hogy Károly Lajos főherceg meghalt. A király és az országot ért gyász jeléül ma d. e. a városház homlokzatára kitétték a fekete lobogót.

— A Mátyás szobor elhelyezése. Tegnap d. u. 4-től 7 óráig döntött véglegesen a szobor-bizottság a Mátyás-szobor elhelyezése ügyében, miután F a d r u s z János szobrászművésznök személyesen Kolozsvára jöve, — a szobor vázát faléczekből elkészítette és azt az eredeti magasságba fölláttatva egy hatalmas teherszekeren próbaképen a főúri déli részén ide és tova tolatta. A bizottság tagjai, kik közt Albach Géza polgármestert, Sigmund Dezsőt, Groisz Gusztáv drt, Gyarmathy Miklóst, Sándor Józsefet, Nagy Lajost, Benigni Sámuel, Pákey Lajost jegyezték meg, hosszasan tanácskoztak a szobrász művészzel, miközben nagy sokaság szemlélte a jelenetet, a mint a magas faalkotmány a trójai faló gyanánt járt ide és tova. Végül is az a megállapodás történt, — hogy a szobor a főúri templom déli oldalán, a Szentkereszt-féle ház felé fordulva, egy vonalban a templom déli kapujával, attól mintegy 25—30 méternyire állítsassék föl, minthogy a művész az egész tervet már eredetileg így készítette és így kívánja a szobor architektonikus megoldása, háttérül számítva a templomot. A szobor mögött ennek megfelelőleg egy kis park lesz, keskeny járóval, a főúri pedig két keresztutal a közepén ketté lesz vágva. — Körül a főúri házak mellett hét méter széles járó, és tizenkét méter széles kocsiút lesz. A Károliana-emlék pedig kegyeletes gondozással a Károliana kórház elé az Óvár piacra állítatik fel, minthogy így sokat szenvedne a hatalmas ércszobor által, mely magával a templom impozáns tömegével is diadalmasan fog megküzdeni. Este Fadrusz János tiszteletére vidám lakoma volt a New-York kü.én éttermében, melyen a bizottság tagjain kívül számos hölgy is volt jelen.

— A diszközgyűlés jegyzőkönyve. Kolozsvár város milleniumi diszközgyűlésén tudvalevőleg azt határozták el, hogy a közgyűlési jegyzőkönyvet egész terjedelmében nyomtatassék ki a tanács és emlék gyanánt ossza ki a törvényhatósági bizottság tagjainak. Tekintettel arra, hogy e nevezetes eseményt megörökítő jegyzőkönyv nemcsak a bizottsági tagokra nézve bírhat becses és nemcsak azok számára képezhet emléket hanem maga van azhoz Kolozsvár minden polgárának, mert hiszen a bizottsági tagok és a város összes polgárságának csak mandatarusai, a kik midőn ily emlékező való jutásról van szó kivételes jogokat nem élvezhetnek, ennél fogva azt indítványozzuk, hogy a közgyűlési jegyzőkönyvet annyi példányban nyomassák ki, hogy abból a város minden polgára kaphasson egy példányt emlék gyanánt.

— A székely nemzet története. A székely történeti pályadíj-alap intéző bizottsága folyó hó 18-án délután 4 órakor gr. Kuun Géza elnöke alatt gyűlést tartott, hol dr.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZAJA.

1896. Május 19.

Az asszony birodalma.

REGÉNY.

CRAIK ASSZONYTÓL.

— Két kötetben. —

Az „Ellenzék” számára fordította: Amica.

MÁSODIK KÖTET

III.

(Folytatás.)

(79)

Eljegyzésüknek az első hónapjaiban Gyula boldognak látszott. A hogy ő mondá, a szíve kívánságát megnyerte; és elég fiatal volt arra, hogy reménye teljesülésének a halasztását elviselje. Megváltoztatott pályája iránt nem érzett valóságos ellenszenvet. Vagy a sikertelen művészet fúrasztotta ki egy kisse, és az üzletnek az állandósága és rendszeressége esendősítő és erősítő hatással voltak az ő ingerlékeny véralakára, de felfogadta, hogy ezután rendes „City ember” lesz belőle; pontosan ment hazra; a mint az őra nyolczat ütött naponta látni lehetett az ő csinos kis alakját az utca szegletén sietve be fordulni, és néhány pillanat múlva a Stedman ur házának az ajtaján hallzott a kopogtatás.

Aztán mosolygó arccal előbb a konzultáló szobába ment, onnét az ebédlőbe, és aztán az Edna és a kis baba birodalmába; ottan egy vagy két testvéries tréfát mondott, és aztán három lépéssel lépe egyezsere, felszaladt a szalonba, hol a mindig édesen mosolygó és csinosan öltözött Letti várakozott rája.

Ezek az udvarlási napok, kellemes na-

pok voltak, és a két szerető kellemes látvány volt — midőn jó hangulatban voltak — mind a kettő oly gondtalan és kedves.

De sötét napok jöttek — hamar eljőnek azok minden szerelemben, és minden életben — és akkor Ednának nehéz ideje volt. De azért az ő nemes és gyöngéd regényességében, és a szerelem megmóttó hatalmával vetett komoly hitében, a legjobbat reményelve mindent el tudott viselni, és elhatározta, hogy mind végig azt fogja tenni.

Mind végig! — ám de az az idő felévi eljegyzés után is éppen oly messze látszott lenni, mint azelőtt, míg a dolognak egy váratlan fordulata válságot idézett elő.

Egy januári este Gyula nagyobb kedvel ment a bátyja házához — Letti szerint „duzzogott” — a szegény fiu gyakran volt ilyen hangulatban, ilyenkor a menyasszonya éppen mint most is, a családi kör biztos oltalma mögé helyezve magát, szorgalmasan varrt egy téve, mint ha nem volna tudomása azokról a szomorú, szenvedélyes, esedéklő tekintetekről, melyek minden mozdulatát kísérték. Ő megszokta Gyula imádó hódolatát, nem volt az most már új előtte; és ez az együgyű teremtés eldobta azt magától, a mit egy más nő — például a szegény kis Marchmont Lily — mint két életnek a kincsét fogadta volna.

De Letti csak varrt és varrt, a fehér tarlatjának és rózsaszín szalagjának a hatásával teljesen el volt foglaltva.

— És elvégre is egy közönséges utcai bérkosiban kell ezt tönkre tennem. — Mily bosszantó!

Vilmos, mikor szándékozik kocsi tartani?

— Édes Letti, te nem sok hasznát vened annak, válaszolá Vilmos kisse nyersen, miután ő az újság lap mögött gyakran többet látott, mint a meennyit a többiek képzeltek.

Azt hiszem, hogy te nem fogsz mindig velünk lakni.

— Ej haj! Ugy látszik hogy igen! Gyula szomoruan nézett rá.

— Letti, te jól tudod, hogy az nem az én hibám. Köszönhetem Vilmosnak és Ednának a mit tegnap neked mondtam és megkérdezhetem a véleményüket?

— Tegyed, ha neked úgy tetszik, de én senki véleményére nem adok semmit.

— Én azt mondtam és azt mondom most is, hogy ötszáz font évi jövedelem szegénység — valóságos szegénység.

— Nézz Ednára, az én biztos tudomásom szerint fél év óta nem volt egy új ruhája.

— Mert nem volt szüksége rá, mondá Edna élénken. — De Gyula, halljuk az újságodat!

— Feleltem Marchmont ur a fizetésedet?

— Nekem azt mondta, hogy azt fogja tenni — mert oly ügyes vagy — oly jól tudod magad az üzletben alkalmazni, hol bizonyosan szép haladást fogsz tenni.

Gyula csüggetegen rázta a fejét.

— Marchmont ur azt gondolja de Letti nem tart vele.

— Ő még ötszáz font évi jövedelemmel sem akarja magát rám bízni.

— Nem én, mondá Letti szép ajkait durcásan felbiggyesztve, beszélhetek nekem és prédikálhatok mindnyájan a mennyit tessz, de én bizony a szegénységet soha sem fogom helyeselni és ezer font évi jövedelem alól minden csak szegénység vagy cifra nyomorúság.

— Ugy hát akár most mindjárt elváltunk; kiáltá Gyula, indulatosan.

— Letti félbe hagyta a varrást és szelid mosollyal nézett rá.

— Valóban édes Gyulam, néha én is azt gondolom, hogy legjobb volna azt tennünk.

Gyula nem válaszolt semmit.

Még az ajkai is elfehéredtek; a haragja rögtön lecsillapult; kész volt magát ismét a Letti lábai előtt porig alázni.

— Letti, hogy vagy képes ilyet mondani? sugta Edna mellette elhaladva. Te úgy beszélsz mintha egy cseppet sem szeretnéd őtet.

— Oh, igen: én szeretem Gyulát válaszolá Letti könnyedén, a mint minden figyelmét ismét az utolsó rózsaszín csokorra fordította. De egy kisse hosszasan is várakozhatna reám dörmögés nélkül.

— Ő a világról sem olyan szerencsétlen, a milyennek mutatja magát — van kényelmes lakása és sok barátja.

— Letti, vigyázz.

Jobb lesz, ha nem kergetsz vissza a barátainhoz.

— Miért? Olyan rossz —

Soh se gondold vele, hogy milyennek voltak — én szakítottam velük. Csak arra kérlek, ne engedj visszamenni azokhoz.

Édesem, ha meg akarsz menteni, tarts magad mellett. Lettim édes egyetlen egy szerelmem, fogadj el úgy, hogy vagyok!

Az utolsó szavakat sugva mondta és azzal a szenvedélyes esdekléssel, melylyel a férfi néha az asszonyhoz fordul, olyan segítségért, erőért és megváltásért kiáltva, amit egyedül csak az asszony, a szeretett asszony tud adni.

De Letti ezt az csodálat kiáltást tudatlan és süket fülekkel hallotta, nem értette meg, és nem is gondolt vele.

— Oh, a rhám, — az én szép ny ruhám — milyen ügyetlen vagy, — reá tapostál — tönkre tesszed. Gyula, menj el innét.

Az ifju rögtön hátra lépett.

— Bocsáss meg, — mondá a régi gyönyörű modorával. Eszembe kellett volna, hogy jussom, hogy a nők előtt az életben első tárgya a ruha.

De a következő pillanatban, midőn Letti felállott, hogy a szobából kimenjen, az ajtó és a leány közé vetette magát.

— Bosszantottalak? — Oh, édesem, úgy e nem neheztelsz reám? — Megl, ha haraggal válsz el tőlem! Oh Letti én dolgozni fogok — fáradhatatlanul, hogy mindent megszerezsek neked, a mire szükséged van.

Szádeczky Lajos, a székelyek történetirója, beszámolt az eddig elért eredményekről. A gyűlés megbizta a tudós történetirót, hogy a nyár folyamán kutassa át a bécsi levéltárakat és is akkor az anyag a székely nemzet történetéhez teljesen együtt lesz. A bizottság azt is elhatározta, hogy még az ősz folyamán kiadja a Székely Oklevéltár V-ik kötetét, melyet a hatodik nyomon fog követni, befejezésre a gazdag forrás gyűjteményét.

— **A honvédelmi kerítését** csütörtökön állítják fel s még az ünnepek előtt befejezik annak festését és parkozását úgy, hogy a pünkösdi ünnepet teljesen kész lesz az. A kerítés vasrácsához, mint emeltük az anyagot a Reményik kolozsvári első vaskezeskedő cég díjtalanul szolgáltatja. A vasrács tervét Demjén Ágoston készítette el, — a rácsot pedig Demjén Á., Betzky P., és ifj. Knauer J. lakatosok építették. — A rács felállítását Demjén Ágoston és Porsche Ferenc végzik. A vasrács festési munkáját Grünwald Már jeles szoba-festő teljesíti. Ezüstös bronz színre festi a művet, a mi több munkát, több költséget kíván ugyan, de szebb lesz és tartósabb. A cserje ültetési munkálatot Walz Lajos egyetemi főkertész végzi. Hat darab egyenként egy méternél magasabb puszpáng bokrokat a már néhai Dénes Józsefné adományozott a park díszítési céljára. Az emlékkörül 4 darab szép borsfát az emlékhelyének tulajdonosa a magyar államvasutak kolozsvári üzletvezetősége juttatott. A millenium emlékre ültetett fákat kerítéssel vétele körül, hogy a fiatal fák a rongálástól megóvassanak. Havas Gyula üzletvezetőségi főmérnök, az osztály mérnökség főnöke intézte ezt a feladatot. A kerítés talapzatához szükséges faragott és természetes kővet az emlékkör felállítását Schmiel Dávid szolgáltatja. Ugyancsak ő a honvédelmi közlemben nyugvó vértanuk porai fölé is állított sírkövet. — Ezenkívül az emlékhelyek építésére még készült valami, a mi megtelepítésére fog szolgálni a közönségnek, — azért most felemlíteni még nem lehet. Ime, mily szép példáját adják a kolozsvári polgárok az áldozat készségnek akkor, a midőn a hazafias érzés ápolására és fenntartására szolgáló maradandó alkotás létesítéséről szó van. Ezt a szép példát más városok polgárai is követhetik.

— **A jövő egyetemi év.** A jövő évi 1896—7 évi egyetemi tanév nem a szokásos szeptember elsejével, hanem szept. 21-ével fog kezdődni. Ez a változás a kiállítás és a millenáris kongresszusokra való tekintettel történt. Az új évvel tehát a beiratkozások szept. 21-éből kezdve 12 napig fognak folyni. Ugy, hogy az előadások október első hetében fognak megkezdődni.

— **A sétatér fái.** Kolozsvárnak igazán egyetlen büszkesége a sétatér. Ha ez az egyetlen igazi büszkeségünk, akkor a természetesség és a parancsolja, hogy ezt a büszkeségünket fejlesszük és ne csufítsuk el. Fejlődik a sétatér is elismerjük, de azért még ezzel nincsen megelégedve minden. A mi meg van, azt iparkodjunk első sorban szépen és épen fenntartani. Nekünk úgy tetszik, hogy ennek az elvnek, az igazgatóság nem hódol, mert mert megengedi, hogy a sétatér százados fái falragaszokkal csufítsanak el. Egyik lapirásunk azt az egészséges gondolatot vetette fel és ezt mi is pártoljuk, hogy a sétatérre állítsanak fel hirdető táblákat s rájuk helyezendő falragaszok után a sétatér alapja szedjen vámat. Így a fák is tisztán maradnak, a a bugyiláris is nyerni fog.

— **A kolozsvári honvéd zenekar,** mely 50 tagból van szervezte, Borsay Samu nagy vezetése alatt szorgalmasan tartja a próbákat. Mint jó forrásból értesültünk a zenekar tagjai túlnyomó részben képzett zenészekből állanak s a próbákból ítélve kitűnő eredményre lehet számítani. A zenekar eddig harmincz darabot tanult be nagybőrra magyar indulókat s néhány szebb táncz darabot és opera részleteket. A zenekar első nyilvános fellépése június 5-én lesz, a mikor is délután a sétatérre fognak játszani.

— **Nyári színház.** A Torna-vivodában működő színházalatt tegnap harmadszor adta elő a „Próbá házasságát.” A terem ezúttal és majd nem meglelt közönséggel, mely a Heltai által ügyesen előadott kuplékat zajosn tapsolta és sokszor megismételtette. A Kossuth nótát háromszor énekelte el a közönség a színészekkel együtt. Sok tapost kapott Fenyő Rózika is csinos dalai és eleven játékaért.

— **Kolozsvártól—Nagyenyedig** kerékpár verseny. A K. K. E. érdekes versenyre készült. Ugyanis a kolozsvári kerékpáros egyeslet nyolcz tagú küldöttsége vasárnap Nagyenyeden volt versenybizottságok azon meghagyásával, hogy tudakozódjanak, ha vajjon volna e kellő érdeklődés a jövő hó 28-án Kolozsvár—Nagyenyed között megtartandó kerékpár verseny iránt, mely alkalommal a beérkezési célpont az enyedi honv. lakotanya előtt való terület volna.

Az enyedi kerékpárosok dr. Szász Gerő és dr. Fenyő ezredorvossal élőkön fogadták a kolozsvári sporttársakat. A verseny megtartására a legjobb kilátásokat biztosították. Délután 2 órakor indultak vissza kerékpárosaink az enyediéket által kísérve Maros-Ujvárra hol Jorián Miklós főszolgabíró igazi magyaros vendégszeretetét élvezték. A kolozsvári Kerékpáros-egyesletnek ez idő szerint 75 tagja van, a verseny bizottsága gr. Teleki László elnöke alatt működik, ki maga is a legelkesebb kerékpározók egyike.

— **A telekvásárlók figyelmébe.** A Szt. Erzsébet aggház gondnoksa lapunk mai számában egy 48 holdas terület beltelekre való felosztásáról tesz hirtetést közzé. E hirtetményre itt is felhívjuk a telekvásárlók figyelmét, annál is inkább, mert kiváló jó helyen fekvő telkekről lévén szó, a melyeket nemcsak lakásnak, de kertgazdasági célokra is előnyösen lehet felhasználni, annál is inkább, mert a Szamos egy ága a telkek szomszédságában foly el. Bővebb felvilágosítást ad dr. Szombathelyi József Diána-fürdői lakásán.

— **Torda városa** új nevezetességgel szaporodott. Eddig híre volt a tordai pecsenyének és a tordai pogácsának. A malicziósok híresnek tartják a tordai malacot is, de hát ez csak tréfa beszéd. Annál komolyabb nevezetessége újabb Tordának az, hogy ma már jó pecsenyéje mellé jó sürt is gyártanak. Ugyanis Mendel László tordai serfőzde tulajdonos két évvel ezelőtt egy, a kor követelményeinek megfelelő serfőzdet építtetett és két évi kísérletezés után, nem kimélve semmi költséget és fáradságot, olyan pompás sürt képes ma már előállítani, hogy bármiféle gyártmánnyal kiálja a versenyt. Kolozsvárt is állandóan rakárt tart és naponta érkeznek friss küldemények és eredeti töltésű palacsinták, melyeknek nagyban elárúsításával kizárólag Taub Náthán helyi kereskedő van megbízva. Mi gazdasági szempontból csak örövendünk, hogy az erdélyi részeken is van már versenyképes sürgyárunk.

— **Iskolai vizsgálatok.** A kolozsvári ev. ref. főgymnasium és elemi iskola közmagán és érettségi vizsgálatainak sorrendje az 1895 1896 iskolai év végén a következő. Junius 1—3. írásbeli magánvizsgálatok. jun. 4—5 szóbeli magánvizsgálatok. jun. 6. szombat d. e. 8 órából I. o. minden tantárgyból. jun. 6. szombat d. e. 8 órából VII. o. görög és német nyelv. jun. 6. szombat d. u. 3 órából II. o. minden tantárgyból. jun. 8. hétfő d. e. 8 órából III. o. minden tantárgyból. jun. 8. hétfő d. u. 3 órából VII. o. philosophia és mennyiségtör. jun. 9. kedden d. e. 8 órából IV. o. minden tantárgyból. jun. 9. kedden d. u. 3 órából V. o. vallás és történelem. jun. 10. szerdán d. e. 8 órából 4. elemi o. minden tantárgyból. jun. 10. szerdán d. u. 3. 1. elemi o. minden tantárgyból. jun. 11. csütörtökön d. e. 8 órából 3. l. m. minden tantárgyból. jun. 11. csütörtökön d. u. 3 órakor VII. oszt. magyar és latin irodalom. jun. 12. pénteken d. e. 8 órából VI. o. minden tantárgyból. jun. 12. pénteken d. u. 3 órából V. o. minden tantárgyból. jun. 12. pénteken d. u. 3 órából VII. o. természettan. jun. 15. hétfőn 9-ór évszázó ünnepély. jun. 16. 17. 18. érettségi szóbeli vizsgálat. Az igazgatóság.

— **Kirándulások** az ezredéves országos kiállítás tanulmányozására. A kereskedelmiügyi m. kir. minister ur, mint az ezredéves kiállítás országos bizottságának elnöke lehetővé akarván tenni a kisiparosok, kiskereskedők és ipari segédmunkásoknak az ezredéves kiállítás tanulmányozását és a fő- és székváros megtekintését, a legalább 30 személyből alakult csoportban felrándulók részére messze menő kedvezményeket engedélyezett és ezen felrándulások szervezésével a hazai kereskedelmi és iparkamarákat, a kerületi és helyi kiállítási bizottságokat és ipartestületeket bizta meg. E megbízatásánál fogva előírt kereskedelmi és iparkamara ezennel megkezdte a felrándulók csoportok szervezését s a jelenkezéshöz képest minden 14 napban rendez felrándulást. Az első felrándulás Budapestre a pünkösdi ünnepeken május 24. és 25. napjára van tervezve. A jelenkezéshöz f. hó 20-ig (szerda) történik, a díjak lefizetése mellett. Jelenkezhetnek: 1. a kereskedelmi és iparkamara helyiségébe a hivatalos órákban (bel-középütele 3. szám.) 2. az iparos-egylet főterei helyiségében. 3. a kamara „tudósító-irodájában” (központi szállító hivatal, főter 29. sz.) és 4. Segesvári és társai cégénél (főter 24. sz.) Utazási kedvezmény: 14 napig érvényes III. osztályú menet-téri jegy ára két napi ellátással, két kiállítási belépti jeggyel és ingyen kalauzással összesen 5 firt. A kirándulásban nők és gyermekek is részt vehetnek. Az indulás a „tudósító iroda” kezeletének vezetése alatt május 13-án d. u. 6 óra 17 perckor együttesen történik. A csoport a tartozkodás egész ideje alatt való együttmaradása fölöttelenül kötelező. Kolozsvár, 1896 május 16. A kereskedelmi és iparkamara.

— **Kitüntetés.** A nemzetközi kiállításán Brüsszelben a Segesvári Deutsch B. József cég által kiállított Erdélyi borok az aranyéremmel lett kitüntetve!

— **A király elutazása.** Tegnap már táviratilag említettük, hogy a király vasárnap este elutazott Budapestről. Mint tudósítónk mostan értesít, a nyugati pályaudvaron megjelentek az alkalomból: az államasutak elnök igazgatója, Ludvig Gyula főrendiházi tag, Beniczky főispán, Ráth főpolgármester és Rudnay főkapitány, valamenny-

nyien magyar diszruhában. Pontban a megállapított időben szállott fel a király az udvari vonatra. Ő felsége még kocsijának előcsarnokából is igen kegyesen viszonzta a peronon álló urak tisztelőg üdvözléseit. Ludvig elnökigazgató egész Marcheggig kíséri a vonatot, a melyen Claudy udvari tanácsos is utazott.

— **Meghívó.** A m. k. t. e. tanárjelöltek segély egyetékének t. tagjait f. hó 26. án d. u. fél 5 órakor a 10 számú teremben tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívjuk. Tárgyak: 1. Jegyzőkönyv felolvasás s hitelesítés. 2. Titkári jelentés. 3. A tisztikar lemondása. 4. Tisztikar választás. 5. Indítványok interpelláltak. A gyűlés az alapszabályok 34 §-a értelmében a tagok számára való tekintet nélkül határoz. Kolozsvárt 1896. május 17. Krenner Miklós elnök. Raneay József titkár.

— **Budavár bevételének évfordulója.** 1849. május 21-én a budai honvéd siroknál el fogják szavalni Pósa Lajosnak erre az alkalomra írt költeményét A függetlenségi polgári kör nevében Tilkovszky Fridolin volt 48-as honvéd fog szólni. Kedden este érkezett lesz a budapesti „függetlenségi polgári körben.

— **Szép haju leánya.** Az ezredéves országos kiállításán sok különös csodabogár, csodaszülött van a világ minden tájáról melyek a kik bámulást s sokszor undort keltenek természetellenes kinövésseikkel. Érdekében állana a kiállítás rendezőségének hogy ezekkel szemben minél több szép dögöt mutasson fel. Egy szép leánynak a látása pl csak többet ér mint száz torzszülöttnek megbámulása Tordaanyos megyében Váralfalván Kis Simon nevű embernek Mariska nevű 7 éves leánykájá alig ismeri a természetnek azt a kincseit, melyet hullámzó hajában bir. A szőke kis leányunk 80 centiméter hosszú aranyárga dus haja földig ér, pedig Csillag Teréznek és patikájának híret sem hallotta még az édes anyja sem; csak az Aranyos vízében fürdött, a vár oldalán termett rózskenyérrel s pityókával táplálkozik s a Fűtér heggyről lefűtött tiszta levegő lengeit tengeranyó haját.

— **Gróf Andrássy Gyuláné temetése.** Özevgy gróf Andrássy Gyuláné temetése — mint nekünk táviratozzák — óriás részvét mellett történt meg vasárnap Tereben. Az elhunyt „gyászoló hozzártartozoin kívül az egész környék lakossága megjelent a közszertetben álló urnó végbáztasságára.

— **Idegenek a fővárosban.** Vasárnap 16.117 idegen érkezett a fővárosba. Ezek közül a keleti pályaudvaron 9600-an, a nyugaton 5682-en s a pélin 835-en. Elutaztak 14.838-an, még pedig a keleti pályaudvarból 8200-an, a nyugatiból 6152-en, s a Déli Vasúton 486-an.

— **Udvari ebéd.** Vasárnap délután a királyi palotában udvari ebéd volt, amelyen részt vettek: dr. Wekerle Sándor, gr. Csokonics András, Gromon államtitkár, gr. Erdődy Ferenc és Heronyni Károly titkos tanácsosok; ögróf Pallavicini Ede és Bornemiza Adam országgyűlési képviselő, kamarások; gr. Dessewffy Aurél, gróf Nádasdy Ferenc; Széll Ignác, Vörös László és Zeilinszky Mihály államtitkárok, Jurkevics Miklós főispán, a kiállítás horvát-szlavon csoportjának elnöke, Ludvig Gyula miniszteri tanácsos, közlekedésügyi csoport elnöke, stb.

— **Kinevezések a honvédelmi miniszteriumban.** A király a székelv-földvári Szilágyi Emil osztálytanácsosi cím- és jelleggel felruházott miniszteri titkár valóóságos osztálytanácsossá és dr. Csoboth Simon miniszteri titkár címmel és jelleggel felruházott miniszteri segédtitkár valóóságos miniszteri titkár kinevezte; továbbá Tóth Tivadar és várdai Karátsón Lajos miniszteri titkároknak díjmentesen az osztálytanácsosi, Ferdinándi Béla és Jaczkó Manó miniszteri segédtitkároknak a miniszteri titkár, végre Ljubibratich D. István, Vajkay Rezső és dr. Ferdinándi Géza miniszteri fogalmazóknak a miniszteri segédtitkár címet és jelleg adományozta.

— **Juh kiállítás.** A milleniumi juhkiállítás már nekünk befejezést nyer. A juhnyelésítés, mely dédelgetést íztet, ugy volt idáig hiszünk, hogy új életre ébred az erdélyi részeken is. A kiállítások Darányi földmivélesterügyi miniszter dícséretét igazán kiérdemelték gyönyörű juhaikkal. Ki voltak állítva gr. Bánffy György és az erdélyi r. kath. status radnóhi uradalmának gyönyörű rackai és az előbbi milleniumi nagy eremmel, az utóbbi kiállítás eremmel lett kitüntetve. Elismerést érdemel a k.-monstori gazd. intézet igen szép rackai, ezek azonban nem versenyeztek.

— **Nagy kiállítási banket készült.** A kiállítás csak most a kiállítás megnyitása után akarnak egymással nagy ismerkedési estélyt rendezni és arra meghívják mindazon tényszerűket, melyeknek a kiállítás létrehozatalában részt v. Egy bizottság dolgozik a banket rendezésén, mely minden valószínűség szerint még e hó folyamán fog megtartani.

— **Helyreigazítás.** A nagyilondai millenaris ünnepségek tudósításában Pap Emil kir. járásbíró arról az volt megemlítve, hogy ő mint román nemzetiségű tisztviselő nem tisztelettel a járásbírósgá épületére és nem vett részt az ünnepélyes menethen. Erre vézve a járásbíró utóli helyreigazítását tettünk, mely szerint a zászlót máj. 10-én kitűztette és előbb azért nem tette, mivel nem is volt föltöltés hatóságától megrendelve

A menethen pedig azért nem vett részt mivel ilyen menetet csak az iskolás gyermekek tartottak. Midőn helyet adunk e helyreigazításnak megjegyezzük, hogy éppen nem esik azért semmi hiba, ha pusztán sz. bírói rendeletre tette volna is ki a zászlót sőt még jobb lett volna rendelet várása nélkül kitűzteni. Am hibának akkor sem tartjuk, ha föltöltés hatóságának rendeltére várakozott. Különben a járásbíró ur hazafiaságában nincs okunk kételkedni, s örvendünk, hogy hazafias érzülete arra késztette, hogy nyilvánosan is hangot adjon békeséges indulatának.

— **Eljegyzés.** Özv. Jeremiás Áronné leányát Paulát eljegyezte Lőb Izsák kereskedő Dicső-Szent-Mártonban.

— **Az aradi vértanuk képe.** Tudvalevő, hogy Thorma János, a nagy tehetségű fiatal festő képe, a károlyi-köruton külön van kiállítva. Ezt a képet a művész az idei tavaszi tárlatra is elküldötte, de bizalmasan fölkérték, hogy vegye vissza, mert a tárlatot meg fogja nézni a király is; már pedig nem akarják, hogy az aradi vértanuk képekkor ott legyen. A képet hát Thorma visszavette s azt most külön teremben bámulja a közönség. Érdekes, hogy a festményt a miniszterek is mind megtekintették, de megkérték Thormát intézkedjék, ne hagyja látogatásuk az ujságba (?) kerüljön. De legérdekesebb, hogy az aradi vértanuk képének legsűrűbb látogatói — persze titokban — a közös hadsereg magyar sőt idegen származású tábornokai és főtisztjei.

— **Diszközgyűlés Brassóme-gyében.** Szombaton folyt le Brassóme-gyében millenáris közgyűlése, mely alkalommal a tanácsoterm zsutofúgig megtelt ünnepi közönséggel. Maurer főispán lelkesedéssel fogadott h zafias megnyitója után Jeckel dr. alispán magyar nyelven mondott ünnepi beszédet, melyben a millenium fontosságát és a szász nemzetiségnek abban való őszinte részvételit lelkes szavakban tolmácsolta. Ezután ő felségéhez hódoló föliratot intéztek, melyet az összes jelenlevők aláírtak. A közgyűlés után 250 terítékű bankett volt, melyen Fedra tábornok és az összes ezredparancsnokok megjelentek. A főispán királyi-toasztját 2i ágyulovés kísért. Nagy hatást keltettek az alispán hazafias szavai és Herfurth száz es-peres gyönyörű pohárköszöntője a hazára.

— **A király elismerése.** Általános örvenetes benyomást keltett az a kegyes jó kedv, melylyel ő Felsége a kiállításra tett mai körutja alkalmából, meglátogatta az egyes pavilonokat és kitüntető elismerései melyeket látogatásai alkalmával tett. Kiváló elismerés jutott a mai körut alkalmával Wartha Vinczét műegyetemi tanárnak, kit a kerámiai osztályban bemutatott ő Felségének mint az ott kiállított réz és ezüst luszterek feltalálóját, minőknek párját csak a régi Gubiókon lehet látni. A király egész meglepetéssel fordult szemléje után Wartha felé s így szólt: „Ah! igen örülök. Mióta gyártják már a találmányát? Másfélve Felség, de nem igen ismerik még. Kár, mondja rá ő Felsége, majd Dániel miniszter felé fordulva valóóságos örömmel mondta: „Ilyen szép kiállításunk még nem volt. Nagyon sok és szép ujat láttam.

— **Egy híres orvos halála.** Párisban meghalt a nagyokban egy See nevű orvos. Halála emlékezése hozza Franciaország történetének egyik legfontosabb epizódját. See 1870. július 1-én részt vett Nelonatnál, Fawellal, Ricorddal és Corvisaroddal együtt abban a konzultációban, a melyet a beteg III. Napoleon felett tartottak. Az orvosok megalapították a súlyos belső bajt, mely a császárnak két év múlva halálát okozta. Egyedül See írta alá azt a július 3-áról keltezett szakvéleményt, melyet a császárné számára állítottak ki, de nem adták át neki. A nevezetes konzultáció után néhány napra kitört a háború. A Tuillériák okmányai között még most is meg van az említett okirat. 1877-ben See orvost Murad szultán Konstantinápolyban hívta. Mire oda megérkezett, Murad már trónvetett volt s a jelenlegi szultán vette át az uralkodás. See 1818-ban született s egyike volt Franciaország legkiválóbb tudósainak.

— **Budavár bevételének ünnepe.** 1849. május 21-ike évfordulójának megünneplése ügyében csütörtökön este Budapest a függetlenségi 48-as polgári kör-helyiségében Hentaller Lajos orsz. képviselő elnöke alatt elhatározották, hogy az évforduló napján a legközelebbi csütörtökön délután 3 órakor kivonulnak a Budavár dícső-séges bevételénél esett honvédek sírjához a Krisztinavárosi temetőbe. Nagy lelkesedéssel fogadták Krivácsy József 48-as honvéd ezredes bejelentését, hogy az öreg honvédek bár központi választmányu, rosszul felfogott loyaltitásból másémt határozott, mégis csatlakozva a polgárság ünnepéhez, kivonulnak ők is esélet bajtársaik sírjához ahol szívükben Degré Alajos fog beszédet tartani.

— **Milleniumi ajándék a nemzeti muzeumnak.** Az iparszarnok ügyvisi csoportjában feltűntet kelt egy gyönyörű tvegből készült román stílyt kerestűkt, melynek művészi kivitele egy magyar mester munkáját dicséri. A zajugrazi ügygyár marómestere Lovánka István dolgozott a munkán csaknem három esztendeig s annak tervezete annyira meggyert egyházi és művészi körök tetszését, hogy Göphart Miksa zajugrazi ügygyáros megbizta Lovánkát a munka kivételével Hogy ez mennyire sikerült, azt a szakértők megítélhetik az iparszarnokban. A rendkívül nagy művészi értékű diszmunkát a tulajdonos Göpfert Miksa a nemzeti muzeumnak ajánlotta föl.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai, és sürgöny-levelei.)

A dinasztia gyásza.

Budapest, máj. 19.

Károly Lajos kir. herczeg, a magyar trón örököse, a vöröskereszt egyet fővédőke reggel fél nyocor órakor halt meg.

Ő Felsége a király folytonosan ott virrasztott haldokló öcsése ágyánál. Margit Zsófia főherczegnő tegnap este érkezett a beteg ágyához. A haldokló főherczeg öntudatnál volt és örömet fejezte ki a viszontlátás felett.

Ferencz Ferdinánd a legidősebb fia, a szintén beteg prezumptív trónörökös, csak ma érkezett meg s atyját már holtan találta.

Este meg jött a pápa távirati áldása. Éjjél után kettőkor ő Felsége a király, mint a Habsburg-Lotharingeni ház feje az ágy köré gyűjtötte az egész főherczegi családát, hogy bucsut vegyenek a betegtől.

Félháromkor beállott az agonia és reggel a szelid, jeles királyi herczeg kisenvedett.

A főváros gyásza.

Budapest, máj. 19.

Budapest köz és igen sok magán házon gyászlobogók lengenek. A színházak zárva lesznek.

A legtöbb lap ma külön kiadást adott a halálesetről, meleg hangon emlékezve meg az elhunyt főherczegről.

A főváros szerdánrendkívüli közgyűlést tart a haláleset alkalmából tendő intézkedések és részvétnyilvánítás tárgyában.

Országgyűlés.

Budapest, máj. 19.

A képviselőház mai ülésén Szilágyi Dezső elnök jelentést tett Károly Lajos főherczeg haláláról. A képviselők álva hallgatták a jelentést.

Szilágyi jelentette, hogy a magyar milleniumi ünnepélyekre gyász borult.

Károly Lajos fherczeg ugymond Szilágyi legközelebb állott a trónhoz és többször bebizonnyította rokonszenvét a magyar nemzet iránt.

Ezután elhatározták, hogy jegyzőkönyvből iktatják a gyászbeszédet, részvét feliratot intéznek a királyi családhoz és küldöttség képviseli a parlamentet a temetésen. Továbbá koszorút is küldenek a ravatalra.

A képviselőház üléseit a temetés utánig elnapolták.

A főrendiházban az elnök hasonló képen tett jelentést a főrendeknek Károly Lajos haláláról.

Bíró és gróf.

Budapest, máj. 18.

Bodor László kolozsvári törvényszéki bíró becsületértéért miatt panaszt emelt ifj. gróf Almásy Kálmán ellen s ez ügyben a budapesti büntető járásbírósg ki is tűzte a tárgyalást e hó 29-ére.

Tegnap érkezett a bírósághoz gróf Almásy Kálmán kérvénye, melyben azt kérelmezi, hogy a tárgyalást halassza el a bíróság, mert jelenleg megrongált egészségének helyreállítása miatt külföldön fűrdőhelyen kell tartózkodnia, de június elején Budapestre érkezik a hódoló díszmenetben való részvétele miatt, a mely időtájt a bíróság rendelkezésére fog állani.

Gajzágó Manó táblai bíró helyt adott a halasztási kérelemnek s a panasz tárgyalására június hó 11-ik napját kitűzte.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Nyilttér.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank.

Intézetünk zálog-osztályánál megüresedett

ruhabeclői állás

betöltendő.

A ki az állást elnyeri, tartozik 1200 frt értékű óvadékot letenni.

Írásbeli ajánlatok folyó évi május hó végéig az igazgatósághoz adandók be.

Kolozsvár, 1896. május 19.

(1—3)

Az igazgatóság.

H I R D E T É S E K.

Hirdetmény.

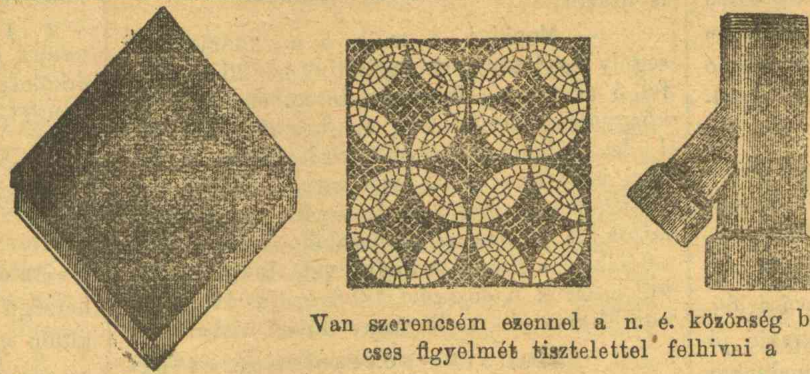
A kolozsvári szent. Erzsébet aggház gondnoksága ezennel köz-
hírré teszi, hogy az említett aggháznak a kolozsvári határon —
közvetlen a város alsó végénél az országot és a Szt.-György hegyre
járó ut közt fekvő — s a külső közép- és külső magyar-utczára
rugó, a kolozsvári 1466. sz. tjkvbn A + 25. rend., 8697. és 8698.
hr. számmal jelölt mintegy 48 hold szántóföldje, az aggház fel-
ügyelőségének előleges beleegyezése és a városi Tanácsnak enge-
délye következtében beltelkekre, utczákra és köztutakra osztván,
a helyszínen mindenik telek a maga kiterjedése és alakja szerint
kellő határjegyekkel ellátott, melyekről — és az ott létesítendő
utczák és köztutakról egy általános térkép készítettett; — mely
új beltelkeket az aggház gondnoksága örök áron eladni szándé-
koztván, ezennel a venni szándékozók felhívának, hogy a végett
az aggház algondnokánál: **Dr. Szombathelyi József** urnál Kolozs-
várt, a Diánna-fürdő telkei lakásán jelentkezzenek, a hol
a telkek árát és az eladási feltételeket megtudhatják s a térké-
pet megtekinthetik.

E mellett venni szándékozók előlegesen is ezennel értesített-
nek arról, hogy az örökvásári szerződés csak azután fog kiállít-
tatni, miután az egész felosztott földterület a telekkönyvben rend
és helyrajzi számok szerint átalakítva és megjelölve lesz; mert
addig a tulajdoni jog a vásárlóra be nem kebelezethetik, sem a
szerződésben ki nem tüntetett; továbbá: hogy a megvásárolt
telekre addig nem lesz szabad építeni, míg az építeni szándékozó
a városi Tanácstól szabályszerűleg építési engedélyt a maga szá-
mára ki nem eszközöl.

A Szent-Erzsébet aggház gondnokságától.

Kolozsvárt, 1896. évi május hó 18-án.

388. (1—2)

Van szerencsém ezennel a n. é. közönség be-
cses figyelmét tisztelettel felhívni a

házi csatornák bevezetésére

legalkalmasabb, saját gyártmányú Zissler-rendszert szab. sodrony be-
tétel, karmantyus Czemert-csőveimre, melyek úgy csin, mint tartós-
ság tekintetében a közönséges Beton-csőveket jóval felülmúlják; azonban
azokat csakugyan oly árba számítom, mint a közönséges Beton-csőveket.

Különös előnye az általam előállított sodronybettétes csöveknek
minden más gyártmány felett az, hogy ép úgy, mint a vascsövek, ezek
is el vannak látva karmantyúval, a mely nélkül az összeillesztés nem
zár biztosan. — Ezenkívül a sodronybettétes csövek kavicsmentesek és
tiszta Portland-Cementből készülnek és így teljesen vízhatlanok; e mel-
lett rendkívül tartósak és hordképesek, úgy, hogy ezen különös előnyei
miatt kiváló sikert értem már el ezen csövek közötti átereszezként való
alkalmazásánál is.

A házi csatornák folyóméter árban számíttatnak és a főcsatornába
való bekötésért külön díj nem fizetendő.

Mindenkit szívesen látok telepemen, a ki e csövek szakértő készí-
tése iránt érdeklődik, hogy úgy dús késelem, valamint árúim kitűnő
minőségéről személyesen meggyőződhessek.

Együttal tisztelettel ajánlom szab. hornyolt Cement fedél-cse-
repeimet, mint legkitűnőbb fedő-anyagot, sajtoló és színezett mozaik
és Cement-lapjaimat, ugyancsak mindenemű aszfalt és Cement-árut,
Portland- és román Cementet, kőszarkományokban, szék vagy hordónként.

Teljes tisztelettel:

800. (8—x)

POLLÁK SAMU,

(Kolozsvárt, Kőfalsori szappan-utca 4. sz. aját ház.)

SZTOJKAI VIZ

Kizárólagos főraktár

KÓNYA SÁNDOR

fő- és ártóüzleteiben,

Kolozsvárt, főter.

Alulírott a Sztojkaí ásványvizet mind-
azon hurutos és az anyagcsere zavarával járó
bántalmaknál, melyekben a Seltersi és Gahatse-
witsi vizek sokszor használtak, jó sikerrel al-
kalmaztam.

Dr. PURJESZ ZSIGMOND,
egyet. tanár.

A Sztojkaí-víznek a karakterét a na-
trium-biszarbonát, konyhasó és a szénasvíz adja. —
Ezek mellett az alkáli-sók mellett a többiek
ugyszólván eltörpülnek. Uralkodó alkotórészei-
nek mennyisége és aránya a vizet a legkiválóbb
lúgos, sós savanyúvizek sorába helyezi. A víz
konyhasó és natrium-biszarbonát tartalmának sze-
rekes aránya a Sztojkaí vizet egyenlő értékűvé
teszi a világhírt Hmái, gleichbergi, seltersi és
cuhathewitsi vizekkel.

Budapest, 1896. április 21.

Dr. HANKÓ VILMOS,
a budapesti II. ker. áll. főorvosi-
chemiai tanára, a magyar tud. aka-
demia tagja.

Borral vegyítve kellemes
üdítő ital!

MARGIT

GYÓGYFORRÁS,

MAGYAR SELTERS

Vegyelemezve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag,
félleg kőből szénasvartartalma kiváló hatásának bizonyult, különösen tüdőbántalmaknál, a hol a szabad
szénasv csekélyebb jelenléte megújítja a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félleg kőből
szénasv gazdagsága a gyógyhatás alkatrészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközözi.
Ezen tulajdonságának köszönhető a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabad szénasvartartalom-
ban erősebb ásványvizek, mint a seltersi, gleichbergi, tüzérvai, okban, különösen tüdőbántal-
meknél már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használtatik.

A tüdőbetegek klimatikus gyógyintézetekben, különösen a leglátogatottabb Górtorsóban
a Margit-víz otthonossá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapestén: dr. Korányi, dr. Gebhardt, dr. Navrátil,
dr. Poór, dr. Kéty, dr. Barbás; Bécsben: dr. Bamberger, dr. Duschek, stb. a legjobb eredménnyel
alkalmazzák a légző-, emésztő- és húgyszervek általános hurutos bántalmainál.

Mint ivóvíz

práservatív gyógyszernek bizonyult a kolera-megbetegedés ellen,

borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos
főraktár **Édeskuty L.**

cs. és k. és szerb
k. udv. ásványviz-
szállítóval,
Budapest.

Ugyancsak kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

186. (5—12)

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31. sz.

Adrianse Platt & Co. new-yorki gépgyáros

„kizárólagos képviselősége“

Fűkaszálo, Marokrakó arató-, és kéveköto
arató gépeire.

A „Bergedorfer-Eisenwerk“ teigazdasági gépgyár
„kizárólagos képviselősége.“

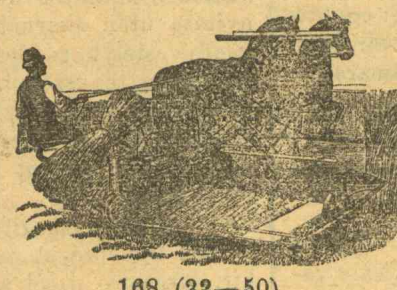
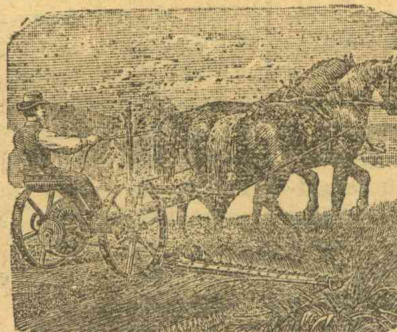
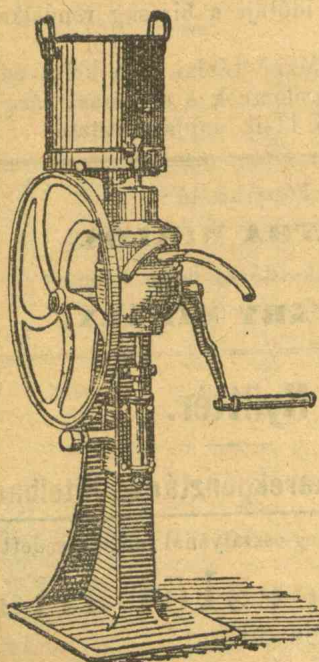
V. Vermorel-féle „Eclair“ permetező „kizárólagos képviselősége.“

Csonka Bánki-féle petroleum-motorok
„mezőgazd. képviselősége.“

M. kir. államvasútak gépgyára
mezőgazdasági gépeinek „szövetkezeti képviselősége.“

Gazdasági géptelepek, malmok, takarmányos és teljes
kamarak berendezése.

Havonként kétszer megjelenő üzleti értesítőnket kívánatra bérmentve megküldjük.

188. (22—30)

Tokaj-hegyaljai bor egy liter 70 kr.

ECSETEK és KEFÉK

nagyban és kicsinybeni raktára

HAVAS LÁZÁRNÁL Kolozsvárt, belhid-u. 13. sz.

és pedig:

mindennemű lapos és gömbölyű szőr és sertéből mázoló, festő, vonalzó,
író, lakkozó, választó (Scheiden), oszlato (Fertreiber) stb. ecsetek; to-
vábbá sűrű, fényesítő, seprő, porló, fog, haj, ruha, butor, billiárd, korom,
bárony, óras, ezüsttű, ló, msrha kefék, vakarók és minden más
szükségeltető kefeneműek; pohár, üveg, Closett mosókefék, szőnyeg- és
töltött butor porlók, tollas portörök, meszelők, szőnyeg és szoba czirák-
seprők; fodrász henger-kefék és mindennemű fésűk, újságtartók,
folyósó lábtörő kefék.

5 féle színű szobapadló takarék-fénymáz és fényesítő kefék,
fehér- és sárga viasz.

Nagy választék többféle szín, minta és nagyságu, igen tartós, va-
lód kokusz-lábtörők 20 krtól feljebb.

Szegedi mosó-szappan, fogvájók gyári árban. — Kötélművek.

Bármily kis mennyiségű vidéki rendelvényt pontosan kiszol-
gálok és raktáromon nem levő árú mellékesomagolhatós végett bevásár-
lási árban beszerzek. Teljes tisztelettel:

352. (4—5)

HAVAS LÁZÁR.

Szepességi borovicska egy liter 1 ft.

Minden házalás és végeladással olcsóbb forrás!

POSZLER GYULÁNÁL

Kolozsvárt, Belhid-utca 3. sz.

Legújabbban megérkeztek és az alábbi árakon kaphatók:

Egy méter jó minőségű Karton	28 kr.
„ I. me „ Voile	25 „
„ „ Atlas satén	35 „
„ „ franczia	45, 50 „
„ „ batist	35, 40 „
„ „ I. me minőségű Pique	48, 50 „
„ „ szőr ruha-kelme	30 „
„ „ ruha Crepp minden szín	50 „
„ „ franczia Delén	50, 60 „
„ „ 120/e széles angol kelme 1 ft, 1.20 kr, 2.20 krig.	90 kr.
„ „ selyem dísz surah	1 ft 30 „
„ „ „ Ottomán	1 „ 20 „
„ „ fekete selyem Mervellio	1 „ 20 „
„ „ jó minőségű Chiffon	20 „
„ „ fűtő szőnyeg	20 „
„ „ nagyon jó derek-béllés	20 „
„ „ darab napernyő 90 kr., 1 ft, 1 ft 50, 2 ft és feljebb.	1 ft.
„ „ Clott esőernyő	1 ft 90 kr.
„ „ selyem esőernyő	1 „ 40 „
„ „ tuzat Princez szebekendő	1 „ 40 „

Üzleti elv: olcsó, szabott árak, pontos szolgálat és leg-
szolidabb eljárás minden irányban!

A n. é. közönség becses látogatását kérve, mely tisztelettel

298. (10—x)

A FENTERBI.

Magánnevökhöz gyönyörű minták ingyen és bérmentve!

Gazdag mintakönyvek, a milyen még soha sem volt,
szabóknak bérmentve.

Öltözetekre való kelmék

Peruvien és doking a magas olerus számára, szabályszerű kelmék
a cs. és kir. hivatalnok-, veterán-, tűzoltó-, tornász-, család egyen-
ruhákra, teke- és játék-asztalokra és kocsi-bérlésre. Nagy raktár
steier, tirol és karintiai Lodenekből férfi és női ruhának eredeti
gyári áron. Nagy választék finom és tartós női posztókból, divatos
színekben.

Mosó szövetek, utazó plaidok stb. 4 ft-től 14 ft-ig. — Szabó
hozzávalók: bérlések, gombok, té, szőnye stb.

A ki jó, értékes és tartós gyapjuszövetet keres, nem pedig a szabó
fértéségére sem érdemes olcsó rongyokat akar vásárolni, az forduljon

STIKAROFKY JÁNOS-hoz

BRÜNNEN.

126. (18—24)

(Ausztria Manchestere.)

Állandó posztó-raktár félmillió értéken felül.

— Szétküldés csak utánvétellel. —

248. (9—10)

TEUTSCH-FÉLE BOROK

kaphatók KOLOZSVÁRT:

Segesváry és Társai

kereskedésében

raktár árakon.

TEUTSCH B. JÓZSEF

BOROSZTÁLYA

EGESVÁRT.

